

**АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ПІВДЕННЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ**

**РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ**

19.03.2025 р.

Одеса

№ 65/10-рк/к

Комунальне підприємство
«Житлово-експлуатаційне об'єднання»
Південноукраїнської міської ради
«Інформація з обмеженим доступом»

Про припинення дій, що містять
ознаки порушення законодавства про захист
економічної конкуренції

1. Предмет рекомендацій

- (1) Дії комунального підприємства «Житлово-експлуатаційне об'єднання» Південноукраїнської міської ради містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів.
- (2) Дії комунального підприємства «Житлово-експлуатаційне об'єднання» Південноукраїнської міської ради полягають в укладенні зі споживачами договорів «Про надання послуг з поводження з побутовими відходами», які не відповідають умовам типових договорів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами».

2. Суб'єкт господарювання, якому надаються рекомендації

- (3) Комунальне підприємство «Житлово-експлуатаційне об'єднання» Південноукраїнської міської ради (далі – КП ЖЕО ПМР) (ідентифікаційний код юридичної особи *«Інформація з обмеженим доступом»*; місцезнаходження: *«Інформація з обмеженим доступом»*).
- (4) Згідно з відомостями, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР), в січні 2025 року зареєстровано зміни до відомостей про юридичну особу (зокрема, зміна найменування юридичної особи), а саме змінено найменування юридичної особи з комунального підприємства «Житлово-експлуатаційне об'єднання» на комунальне підприємство «Житлово-експлуатаційне об'єднання» Південноукраїнської міської ради.
- (5) Відповідно до відомостей, що містяться в ЄДР, додатковим видом діяльності КП ЖЕО ПМР за кодом КВЕД *«Інформація з обмеженим доступом»*.
- (6) У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП ЖЕО ПМР є суб'єктом господарювання.

3. Процесуальні дії

- (7) Відповідно до статей 3, 7, 17 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», пунктів 3, 8 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482, Південним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) здійснюється в межах Миколаївської області державний контроль за дотриманням суб'єктами господарювання законодавства про захист економічної конкуренції на регіональному ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів.
- (8) Відділенням на адресу комунального підприємства «Житлово-експлуатаційне об'єднання» надіслано вимогу від 22.10.2024 № 65-02/3826е про надання інформації, на яку листами від 18.11.2024 № 1698 (вх. № 65-01/3301 від 02.12.2024), від 03.12.2024 № 1758 (вх. № 65-01/3460 від 17.12.2024) надано інформацію (пояснення та копії документів), вимогу від 23.12.2024 № 65-02/4816е про надання інформації, на яку листом від 30.12.2024 № 1896 (вх. № 65-01/23 від 06.01.2025) надано інформацію (пояснення та копії документів).

4. Визначення монопольного (домінуючого) становища

- (9) Аналіз та дослідження становища КП ЖЕО ПМР на ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів здійснювалось відповідно до вимог Закону України «Про захист економічної конкуренції» та Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (далі – Методика).

4.1.1. Об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:

- (10) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

4.1.1.1. Суб'єкт господарювання

- (11) Згідно з пунктом 3.4 Методики визначення складу групи суб'єктів господарювання здійснюється шляхом установалення переліку незалежних суб'єктів господарювання, до складу яких входить суб'єкт (суб'єкти) господарювання, що випускає(ють), постачає(ють), продає(ють), придбаває(ють), споживає(ють), використовує(ють) конкретний товар (продукцію, роботи, послуги).
- (12) КП ЖЕО ПМР є суб'єктом господарювання згідно із Законом України «Про захист економічної конкуренції».
- (13) Об'єктом аналізу є КП ЖЕО ПМР – суб'єкт господарювання, який здійснює діяльність на ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів.

4.1.1.2. Конкретний товар (продукція, товари, послуги), який випускається, постачається, придбавається (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання

- (14) Об'єктом аналізу є послуга з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів.

4.1.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище.

4.1.2.1. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання.

- (15) Відповідно до пункту 4.1 Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (16) Товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище КП ЖЕО ПМР, є послуга з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів.
- (17) Відповідно до пункту 4.2. Методики визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.
- 4.1.2.2. Споживчі характеристики**
- (18) Відповідно до підпункту 4.2.1 пункту 4.2. Методики споживчі характеристики товару визначаються за функціональним призначенням, фізичними, технічними та експлуатаційними характеристиками, ступенем новизни товару.
- (19) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про відходи», який втратив чинність з 09.07.2023 на підставі Закону України «Про управління відходами», побутові відходи - відходи, що утворюються в процесі життя і діяльності людини в житлових та нежитлових будинках (тверді, великогабаритні, ремонтні, рідкі, крім відходів, пов'язаних з виробничою діяльністю підприємств) і не використовуються за місцем їх накопичення; послуги з вивезення побутових відходів - збирання, зберігання та перевезення побутових відходів, що здійснюються у населеному пункті згідно з правилами благоустрою, затвердженими органом місцевого самоврядування; поводження з відходами - дії, спрямовані на запобігання утворенню відходів, їх збирання, перевезення, сортування, зберігання, оброблення, перероблення, утилізацію, видалення, знешкодження і захоронення, включаючи контроль за цими операціями та нагляд за місцями видалення; операції поводження з відходами - збирання, перевезення, зберігання, сортування, оброблення (перероблення), утилізація, видалення, знешкодження і захоронення відходів.
- (20) Відповідно до пунктів 26, 28, 36 частини першої статті 1 Закону України «Про управління відходами», який набрав чинності з 09.07.2023, побутові відходи - змішані та/або роздільно зібрані відходи від домогосподарств, включаючи відходи паперу, картону, скла, пластику, деревини, текстилю, металу, упаковки, біовідходи, відходи електричного та електронного обладнання, відходи батарей та акумуляторів, небезпечні відходи у складі побутових, великогабаритні та ремонтні відходи, а також змішані та/або роздільно зібрані відходи з інших джерел, якщо ці відходи подібні за своїм складом до відходів домогосподарств. Побутові відходи не включають відходи промисловості, сільського і лісового господарства, рибальства та аквакультури, резервуарів для септиків, каналізаційних мереж та відходи їх оброблення, включаючи осад стічних вод, транспортні засоби, строк експлуатації яких закінчився, відходи будівництва та знесення, вуличний змет, медичні відходи; послуга з управління побутовими відходами - операції із збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів, а також діяльність, пов'язана з організацією роботи системи управління побутовими відходами, що здійснюється виконавцем послуги з управління побутовими відходами.
- (21) Згідно з пунктом 5 частини першої статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» житлово-комунальні послуги - це результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг.
- (22) Виходячи з положень статті 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» в редакції до 09.07.2023, поводження з побутовими відходами віднесено до комунальних послуг; в редакції Закону від 09.07.2023 - послуга з управління побутовими відходами віднесена до комунальних послуг.

- (23) Відповідно до частини першої статті 33 Закону України «Про управління відходами» послуга з управління побутовими відходами є комунальною послугою і надається відповідно до законодавства про житлово-комунальні послуги та правил, встановлених Кабінетом Міністрів України, з урахуванням регіональних та місцевих планів управління відходами та правил благоустрою населеного пункту.
- (24) Відповідно до частини другої статті 33 цього ж Закону до складу послуги з управління побутовими відходами входять операції із збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів.
- (25) До 15.08.2023 механізм надання суб'єктами господарювання незалежно від форми їх власності послуг з поводження з побутовими відходами у містах, селищах і селах визначався Правилами надання послуг з поводження з побутовими відходами», затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 «Про затвердження Правил надання послуг з поводження з побутовими відходами», яка втратила чинність на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами», що набрала чинності 15.08.2023.
- (26) Згідно з пунктом 3 Правил надання послуги з управління побутовими відходами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами», до складу послуги з управління побутовими відходами входять операції із збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів, а також діяльність, пов'язана з організацією роботи системи управління побутовими відходами, що провадиться виконавцем послуги.
- (27) Основною споживчою властивістю послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів є наявність у суб'єктів господарювання транспортних засобів спеціального призначення.

4.2.1.2. Умови споживання

- (28) Умови споживання послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів визначені Законами України «Про житлово-комунальні послуги», «Про відходи» (до 09.07.2023), «Про управління відходами» (з 09.07.2023), постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 «Про затвердження Правил надання послуг з поводження з побутовими відходами» (далі – Правила № 1070) (до 15.08.2023), постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами» (далі – Правила № 835) (з 15.08.2023).
- (29) Вказаними нормативно-правовими актами передбачено надання послуги з управління побутовими відходами, зокрема, в частині збирання та перевезення побутових відходів виключно на договірних засадах.
- (30) Відповідно до частини другої статті 35¹ Закону України «Про відходи» власники або наймачі, користувачі, у тому числі орендарі, джерел утворення побутових відходів укладають договори з виконавцем послуг з вивезення побутових відходів, здійснюють оплату послуг з поводження з побутовими відходами та забезпечують роздільне збирання побутових відходів.
- (31) Згідно з частиною четвертою статті 35¹ Закону України «Про відходи» виконавець послуг з вивезення побутових відходів укладає договори про надання послуг з поводження з побутовими відходами із споживачами.
- (32) Відповідно до частини сьомої статті 33 Закону України «Про управління відходами» виконавець послуги з управління побутовими відходами укладає договори із споживачами послуги.
- (33) Виходячи з абзацу другого пункту 3 Правил № 1070 договір про надання послуг укладається між споживачем та виконавцем послуг з вивезення побутових відходів відповідно до Типових договорів про надання послуг з поводження з побутовими відходами згідно з додатками 1 і 2 до цих Правил.

- (34) Пунктом 24 Правил № 835 передбачено, що послуги надаються споживачеві згідно з умовами договору, що укладається відповідно до типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами відповідно до статей 13 і 14 Закону України «Про житлово-комунальні послуги»:
- 1) за моделями організації договірних відносин:
 - індивідуальний договір (публічний договір приєднання) - укладається з індивідуальним споживачем відповідно до типового індивідуального договору про надання послуги з управління побутовими відходами;
 - колективний договір - укладається від імені всіх співвласників багатоквартирного будинку управителем або іншою уповноваженою співвласниками особою за рішенням співвласників відповідно до типового колективного договору про надання послуги з управління побутовими відходами;
 - 2) за категоріями споживачів:
 - договір з індивідуальним споживачем - укладається із співвласником багатоквартирного будинку, власником будівлі (зокрема власником індивідуального садибного житлового будинку) або за згодою власника іншою особою, яка користується будівлею і отримує послугу з управління побутовими відходами для власних потреб та з якою або від імені якої укладено договір, відповідно до типового договору з індивідуальним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами;
 - договір з колективним споживачем - укладається з юридичною особою, що об'єднує споживачів у будівлі та в їх інтересах укладає договір про надання послуги відповідно до типового договору з колективним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами.
- (35) Пунктом 25 Правил № 835 визначено, що співвласники багатоквартирного будинку (об'єднання співвласників багатоквартирного будинку) самостійно обирають один із договорів про надання послуги з управління побутовими відходами, визначених абзацом третім підпункту 1 або абзацом третім підпункту 2 пункту 24 цих Правил, а у разі неприйняття ними рішення та неукладення з виконавцем послуги відповідного договору укладають індивідуальний договір про надання послуги з управління побутовими відходами, що є публічним договором приєднання.
- (36) Таким чином, умовами споживання послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів є укладання договорів між виконавцем та споживачем цієї послуги.
- 4.2.1.3. Умови реалізації**
- (37) Відповідно до частини одинадцятої статті 35¹ Закону України «Про відходи» орган місцевого самоврядування на конкурсних засадах визначає виконавця послуг з перевезення побутових відходів з певної території населеного пункту.
- (38) Відповідно до частини третьої статті 33 Закону України «Про управління відходами» суб'єкти господарювання, які здійснюють збирання та перевезення побутових відходів, визначаються органами місцевого самоврядування на конкурсних засадах у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.
- (39) Виконавчий орган місцевої ради на конкурсних засадах може визначити декількох суб'єктів господарювання, які здійснюють господарську діяльність із збирання та перевезення побутових відходів, на території територіальної громади за територіальним принципом та/або за видами побутових відходів (змішані, великогабаритні, ремонтні, небезпечні).
- (40) Згідно з абзацом першим пункту 3 Правил № 1070 послуги з поводження з побутовими відходами надаються суб'єктом господарювання, визначеним органом місцевого самоврядування на конкурсних засадах в установленому законодавством порядку виконавцем послуг з вивезення побутових відходів.
- (41) Відповідно до пункту 6 Правил № 835 суб'єкти господарювання, які здійснюють операції із збирання та перевезення побутових відходів, визначаються органами місцевого самоврядування на конкурсних засадах відповідно до затвердженого Кабінетом Міністрів України порядку згідно з частиною третьою статті 33 Закону України «Про управління

відходами». Виконавчий орган місцевої ради на конкурсних засадах може визначити декількох суб'єктів господарювання, які провадять господарську діяльність із збирання та перевезення побутових відходів, на території територіальної громади за територіальним принципом та/або за видами побутових відходів (змішані, великогабаритні, ремонтні, небезпечні).

- (42) Пунктом 2 рішення виконавчого комітету Южноукраїнської міської ради від 01.03.2023 № 52 «Про введення в дію рішення конкурсної комісії щодо визначення переможця конкурсу на надання послуги з вивезення твердих побутових відходів на території Южноукраїнської міської територіальної громади» комунальне підприємство «Житлово-експлуатаційне об'єднання» визначено виконавцем цих послуг строком на 10 років.
- (43) На виконання цього рішення між виконавчим комітетом Южноукраїнської міської ради та комунальним підприємством «Житлово-експлуатаційне об'єднання» укладено договір про надання послуг з поводження з побутовими відходами строком на 10 років. Договір підписано 10.03.2023.

4.2.1.4. Ціна

- (44) Відповідно до частини першої статті 191 Господарського кодексу України (далі – ГК України) державні регульовані ціни запроваджуються Кабінетом Міністрів України, органами виконавчої влади, державними колегіальними органами та органами місцевого самоврядування відповідно до їх повноважень у встановленому законодавством порядку.
- (45) Частиною першою статті 10 Закону України «Про ціни і ціноутворення» визначено, що суб'єкти господарювання під час провадження господарської діяльності використовують вільні ціни та державні регульовані ціни.
- (46) Частиною першою статті 10 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачено, що ціни (тарифи) на житлово-комунальні послуги встановлюються за домовленістю сторін, крім випадків, коли відповідно до закону ціни (тарифи) є регульованими. У такому разі ціни (тарифи) встановлюються уповноваженими законом державними органами або органами місцевого самоврядування відповідно до закону.
- (47) Пунктом 1 рішення виконавчого комітету Южноукраїнської міської ради від 14.07.2021 № 221 «Про встановлення тарифу на послуги з поводження з побутовими відходами (вивезення), які надає комунальне підприємство «Житлово-експлуатаційне об'єднання на території Южноукраїнської міської територіальної громади» (далі – Рішення № 221) комунальне підприємство «Житлово-експлуатаційне об'єднання» встановлено тарифи для всіх груп споживачів на послуги з поводження з побутовими відходами (вивезення) в таких розмірах: на території м. Южноукраїнськ – 145, 70 грн за 1 м³; на території смт Конstantинівка – 157, 56 за 1 м³; на території Іванівського старостинського округу (с. Іванівка та с. Панкратове) – 193, 97 за 1 м³.
- (48) Згідно з пунктом 2 Рішення № 221 тарифи, встановлені пунктом 1 цього рішення, вступають в дію з дати укладення нових договорів зі споживачами послуг з поводження з побутовими відходами відповідно до вимог Закону України «Про житлово-комунальні послуги».
- (49) Отже, кінцеві споживачі не мають можливості впливу на ціну вказаних послуг, у тому числі під час врегулювання договірних відносин, оскільки тарифи на такі послуги встановлює орган місцевого самоврядування, зокрема, виконавчий комітет Южноукраїнської міської ради.
- (50) Таким чином, послуга з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів надається КП ЖЕО ПМР на платній основі, а отже, є товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище КП ЖЕО ПМР.

4.2.2. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

- (51) Відповідно до пункту 36 частини першої статті 1 Закону України «Про управління відходами» суб'єкт господарювання у сфері управління відходами - юридична особа або фізична особа-підприємець, що здійснює збирання, купівлю, зберігання, перевезення, відновлення та/або видалення відходів відповідно до законодавства.

- (52) Відповідно до частини п'ятої статті 33 Закону України «Про управління відходами» виконавцем послуги з управління побутовими відходами є суб'єкт господарювання, який здійснює збирання та перевезення побутових відходів у встановленому законодавством порядку, або адміністратор послуги з управління побутовими відходами.
- (53) Згідно з абзацом другим пункту 2 Правил № 835 виконавець послуги - суб'єкт господарювання, який здійснює збирання та перевезення побутових відходів у встановленому законодавством порядку, або адміністратор послуги.
- (54) Отже, КП ЖЕО ПМР є виконавцем послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів.
- (55) Відповідно до абзацу п'ятого пункту 2 Правил № 835 споживач - індивідуальний споживач (фізична або юридична особа, яка є співвласником багатоквартирного будинку, власником будівлі (зокрема власником індивідуального садибного житлового будинку) або колективний споживач (юридична особа, що об'єднує споживачів у будівлі та в їх інтересах укладає договір про надання послуги з управління побутовими відходами).
- (56) Споживачами послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів є фізичні та юридичні особи, які отримують або мають намір отримати цю послугу від КП ЖЕО ПМР.

4.3. Визначення товарних меж ринку

- (57) Відповідно до пункту 1.3. Методики товар – це будь-який предмет господарського обороту, в тому числі продукція, роботи, послуги, документи, що підтверджують зобов'язання та права (зокрема цінні папери).
- (58) Товарні межі ринку - товар (товарна група), сукупність схожих, однорідних предметів господарського обороту, в межах якої споживач за звичайних умов може перейти від споживання певного виду предметів господарського обороту до споживання іншого.
- (59) Ураховуючи, що надання послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів здійснюється на платній основі, ця послуга є товаром.
- (60) Відповідно до пунктів 5.1-5.3 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (61) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими, зокрема, є:
- подібність призначення, споживчих властивостей,
 - умов використання тощо;
 - подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик,
 - якісних показників тощо;
 - наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);
 - відсутність суттєвої різниці в цінах; взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.
- (62) При проведенні дослідження необхідно враховувати, що взаємозамінні товари належать до групи однорідних товарів (товарних груп), які розглядаються споживачем як один і той же товар (товарна група), і які можуть бути стандартизовані або диференційовані.
- (63) Стандартизованими товарами (товарними групами) можуть розглядатися товари, які мають єдину систему показників, параметрів, що характеризують товар, і у виробництві яких використовуються єдині чи однакові технічні стандарти, технічні умови, стандарти застосування тощо.
- (64) Послуга з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів за споживчими властивостями, умовами користування, технічними характеристиками, тощо не має товарів – замінників.
- (65) Споживачі не мають можливості вибору підприємства, яке надавало б аналогічні послуги, у зв'язку з тим, що послугу з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів надає конкретний суб'єкт господарювання, якого за

результатами проведеного органом місцевого самоврядування (зокрема, виконавчим комітетом Южноукраїнської міської ради) конкурсу визнано переможцем, тобто споживачі можуть скористатися послугою лише КП ЖЕО ПМР.

- (66) Оскільки послуга з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів є послугою, яка не має замінників, відтак у споживачів цих послуг відсутня альтернатива.
- (67) За таких обставин товарними межами ринку є послуга з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів.

4.4. Визначення територіальних (географічних) меж ринку.

- (68) Відповідно до пункту 1.3. Методики територіальні (географічні) межі ринку - територія зі сферою взаємовідносин купівлі-продажу товару (групи товарів), в межах якої за звичайних умов споживач може легко задовольнити свій попит на певний товар і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.
- (69) Згідно з пунктом 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установаження мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (70) Згідно з підпунктом 7 пункту 5 Порядку проведення конкурсу на надання послуг з вивезення побутових відходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.11.2011 № 1173 «Питання надання послуг з вивезення побутових відходів», *яка втратила чинність з 30.08.2023*, для проведення конкурсу організатор конкурсу готує конкурсну документацію, яка повинна містити таку інформацію: характеристика території, де повинні надаватися послуги з поводження з побутовими відходами: розміри та межі певної території та перелік розміщених у зазначених межах об'єктів утворення побутових відходів, середня відстань до об'єктів поводження з відходами та їх місцезнаходження. Межі певної території, де планується надавати послуги з поводження з побутовими відходами, визначає організатор конкурсу.
- (71) Відповідно до абзацу четвертого пункту 4 Порядку проведення конкурсу на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2023 № 918 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів», *яка набрала чинності з 30.08.2023*, об'єкт конкурсу - визначена організатором конкурсу територія певного розміру та меж, на якій планується здійснення операцій із збирання відповідного виду побутових відходів (змішані, великогабаритні, ремонтні, небезпечні, відходи зелених насаджень) за джерелами їх утворення (домогосподарства та інші джерела, якщо їх відходи подібні за своїм складом до відходів домогосподарств) та перевезення з відповідної території на об'єкти оброблення побутових відходів відповідно до правил благоустрою населеного пункту, регіональних та місцевих планів управління відходами.
- (72) Отже, особливістю послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів є її отримання безпосередньо у суб'єкта господарювання, який провадить цю діяльність на території, визначеній в рішенні органу місцевого самоврядування.
- (73) Згідно з інформацією КП ЖЕО ПМР, наданою листом від 18.11.2024 № 1698, ним надається послуга з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів в межах міста Південноукраїнська, Костянтинівського (смт Костянтинівка, с. Бузьке) та Іванівського (с. Іванівка, с. Панкратово) старостинських округів.
- (74) Згідно з пунктом 1.2. укладеного між виконавчим комітетом Южноукраїнської міської ради та комунальним підприємством «Житлово-експлуатаційне об'єднання» договору про надання послуг з поводження з побутовими відходами від 10.03.2023 територією, на якій здійснюватиметься збирання та перевезення побутових відходів, є територія Южноукраїнської міської територіальної громади (м. Південноукраїнськ, смт Костянтинівка, с. Бузьке, с. Іванівка, с. Панкратово).

- (75) Отже, територіальними (географічними) межами ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів є територія Южноукраїнської міської територіальної громади.

4.5. Часові межі ринку

- (76) Відповідно до пункту 1.3. Методики часові межі ринку - час стабільності ринку, тобто період, протягом якого структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому істотно не змінюються.
- (77) Відповідно до пункту 7.1 Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.
- (78) Виходячи із положень абзацу п'ятнадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пропозиція та попит на відповідні товари мають існувати протягом певного часу.
- (79) Згідно з наданою КП ЖЕО ПМР листом від 30.12.2024 № 1896 інформацією, загальна кількість споживачів послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів (станом на час надання інформації), становить: за індивідуальними договорами про надання послуги з управління побутовими відходами – 1 379; договорами з індивідуальним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами - 181; договорами з колективним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами – 62.
- (80) Строк дії укладених КП ЖЕО ПМР договорів складає один рік з моменту підписання з можливістю пролонгації. Обсяг наданих КП ЖЕО ПМР в 2024 році послуг в кількісному та вартісному еквівалентах склав: по індивідуальним договорам про надання послуги з управління побутовими відходами – 33 043, 18 м³ на суму 1 164 617, 17 грн з ПДВ; договорам з індивідуальним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами – 6 454, 11 м³ на суму 787 830, 22 грн з ПДВ; договорами з колективним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами – 15 340, 30 м³ на суму 1 924 332, 67 грн з ПДВ.
- (81) КП ЖЕО ПМР є єдиним продавцем послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів у територіальних (географічних) межах Южноукраїнської міської територіальної громади.
- (82) Таким чином, в період з березня 2023 року по березень 2025 року сукупність товарно-грошових відносин між КП ЖЕО ПМР та споживачами послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів в межах території Южноукраїнської міської територіальної громади не зазнала істотних змін.
- (83) У зв'язку з цим, часовими межами даного ринку визначено період з березня 2023 по березень 2025 року.

4.6. Визначення потенційних конкурентів

- (84) Відповідно до пункту 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (85) Зважаючи на специфіку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів та її технологічну особливість, надання зазначеної послуги можливе лише при наявності транспортних засобів спеціального призначення, відповідного обладнання для організації надання цієї послуги.
- (86) Згідно з пунктом 7 частини другої статті 6 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавцями комунальних послуг, зокрема, послуги з управління побутовими відходами, є адміністратор послуги з управління побутовими відходами, а у разі його відсутності - визначений у встановленому законодавством порядку суб'єкт господарювання, який здійснює збирання та перевезення побутових відходів.

- (87) Внаслідок специфічних особливостей ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів, а саме, визначення на конкурсних засадах суб'єкта господарювання для надання вказаної послуги на певний період часу (строк дії договору між виконавцем послуги та органом місцевого самоврядування), відповідно, конкуренція у вказаний період – відсутня.
- (88) Ураховуючи те, що КП ЖЕО ПМР в період з березня 2023 року по березень 2025 року було єдиним суб'єктом господарювання, що здійснювало діяльність на ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів в межах території Южноукраїнської міської територіальної громади, відповідно, вказаний ринок має ознаки монополізованого, конкуренція на ньому - відсутня. Отже, суб'єкти господарювання, які могли б бути потенційними конкурентами для КП ЖЕО ПМР, відсутні.

4.7. Визначення бар'єрів вступу на ринок

- (89) Згідно з пунктом 9.2 Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (90) Ринок послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів характеризується наявністю адміністративних бар'єрів, зокрема, виборювання права на здійснення діяльності з надання вказаної послуги на конкурсних засадах, економічних бар'єрів, зокрема, необхідністю наявності у суб'єктів господарювання у власності чи користуванні відповідного обладнання, спеціальних транспортних засобів для організації надання послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів (сміттєвози, контейнери для збору твердих побутових відходів тощо). Тобто, підприємству необхідно мати відповідну матеріально-технічну базу для надання вказаної послуги.
- (91) Так, вхід на ринок нових суб'єктів господарювання можливий лише на виконання відповідного рішення органу місцевого самоврядування, прийнятого за результатами проведеного конкурсу щодо визначення виконавця послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів на певній території.
- (92) При цьому, вхід нового суб'єкта господарювання на ринок можливий лише за умови виходу з ринку діючого суб'єкта.
- (93) Встановлено, що в період з березня 2023 року по березень 2025 року послугу з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів у зазначених вище територіальних та товарних межах ринку надавало лише КП ЖЕО ПМР, яке працює одноосібно та безальтернативно, не зазнає конкуренції на цьому ринку.
- (94) Отже, КП ЖЕО ПМР є єдиним підприємством, яке надає вказану вище послугу в межах території Южноукраїнської міської територіальної громади, у споживачів та замовників послуги альтернатива в її отриманні відсутня.

4.8. Встановлення ознак монопольного (домінуючого) становища

- (95) Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо: на цьому ринку в нього немає жодного конкурента; не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (96) Суб'єкти господарювання не зазнають значної конкуренції, якщо завдяки своїй ринковій владі мають здатність не допускати, усувати чи обмежувати конкуренцію, зокрема, обмежувати конкурентоспроможність інших суб'єктів господарювання або ущемлювати інтереси інших суб'єктів господарювання чи споживачів (пункт 10.3 Методики).
- (97) Виходячи з пункту 10.3 Методики, здатність КП ЖЕО ПМР, яке є єдиним надавачем послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів на

території Южноукраїнської міської територіальної громади, диктувати свої умови при продажу товару є ознакою його ринкової влади.

- (98) Ураховуючи зазначене вище, на ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів КП ЖЕО в період з березня 2023 року по березень 2025 року в територіальних (географічних) межах Южноукраїнської міської територіальної громади мало ознаки монопольного (домінуючого) становища із часткою 100%, оскільки не мало жодного конкурента на цьому ринку.

5. Нормативно-правове регулювання

- (99) Відносини, що виникають у процесі надання та споживання житлово-комунальних послуг, регулюються Законом України «Про житлово-комунальні послуги».
- (100) Відповідно до пунктів 2, 5, 6, 13 частини першої статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:
- виконавець комунальної послуги – суб'єкт господарювання, що надає комунальну послугу споживачу відповідно до умов договору;
 - житлово-комунальні послуги – результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг;
 - індивідуальний споживач - фізична або юридична особа, яка є власником (співвласником) нерухомого майна, або за згодою власника інша особа, яка користується об'єктом нерухомого майна і отримує житлово-комунальну послугу для власних потреб та з якою або від імені якої укладено відповідний договір про надання житлово-комунальної послуги;
 - споживач житлово-комунальних послуг – індивідуальний або колективний споживач.
- (101) Згідно з частинами першою та третьою статті 2 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» предметом регулювання цього Закону є відносини, що виникають у процесі надання споживачам послуг, зокрема, з управління побутовими відходами. Норми цього Закону застосовуються з урахуванням особливостей, встановлених законами, що регулюють відносини у сферах, зокрема, управління побутовими відходами (в редакції Закону до 09.07.2023 – поводження з побутовими відходами).
- (102) Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах.
- (103) Частиною другою статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначено, що договори про надання житлово-комунальних послуг укладаються відповідно до типових або примірних договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону. Договори про надання комунальних послуг можуть затверджуватися окремо для різних моделей організації договірних відносин (індивідуальний договір, індивідуальний договір з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем, колективний договір) та для різних категорій споживачів (індивідуальний споживач (співвласник багатоквартирного будинку, власник будівлі, у тому числі власник індивідуального садибного житлового будинку), колективний споживач).
- (104) Згідно з частиною третьою статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» істотними умовами договору про надання житлово-комунальної послуги є:
- перелік послуг;
 - вимоги до якості послуг;
 - права і обов'язки сторін;
 - відповідальність сторін за порушення договору;
 - ціна послуги;
 - порядок оплати послуги;
 - порядок і умови внесення змін до договору, в тому числі щодо ціни послуги;
 - строк дії договору, порядок і умови продовження його дії та розірвання.

- (105) Згідно з частиною другою статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець комунальної послуги, який займає монопольне становище на ринку, за наявності у нього технічних можливостей надання комунальної послуги не вправі відмовити в укладенні відповідного договору споживачеві чи іншій особі, яка відповідно до договору або закону укладає такий договір в інтересах споживача, якщо інше не передбачено законом.
- (106) Статтями 7, 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначені права і обов'язки споживачів, у тому числі індивідуальних, та виконавців комунальних послуг.
- (107) Так, відповідно до пункту 1 частини другої статті 7 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» індивідуальний споживач зобов'язаний укладати договори про надання житлово-комунальних послуг у порядку і випадках, визначених законом.
- (108) Відповідно до пункту 2 частини другої статті 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець комунальної послуги зобов'язаний готувати та укладати із споживачем договори про надання комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотримання умов їх виконання згідно з типовим договором.
- (109) Згідно з абзацом першим частини першої статті 25 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» споживачі зобов'язані укласти договір про управління побутовими відходами (в редакції Закону до 09.07.2023 – про поводження з побутовими відходами) з виконавцем послуги з управління побутовими відходами, визначеним у встановленому законодавством порядку.
- (110) Частиною четвертою статті 25 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачено, що послуга з управління побутовими відходами (в редакції Закону до 09.07.2023 - послуга з поводження з побутовими відходами) надається згідно з умовами договору, що укладається з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, Законом України «Про управління відходами» та вимогами правил надання послуг з управління побутовими відходами (в редакції Закону до 09.07.2023 - послуг з поводження з побутовими відходами), що затверджуються Кабінетом Міністрів України.
- (111) Відповідно до частини сьомої статті 33 Закону України «Про управління відходами» виконавець послуги з управління побутовими відходами укладає договори із споживачами послуги.
- (112) Постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 «Про затвердження Правил надання послуг з поводження з побутовими відходами» (діяла до 15.08.2023) затверджені:
- Правила № 1070;
 - типовий індивідуальний договір про надання послуг з поводження з побутовими відходами.
- (113) Постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами» (діє з 15.08.2023) затверджені:
- Правила № 835;
 - типовий індивідуальний договір про надання послуги з управління побутовими відходами;
 - типовий колективний договір про надання послуги з управління побутовими відходами;
 - типовий договір з індивідуальним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами;
 - типовий договір з колективним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами.
- (114) Відповідно до пункту 1 Правил № 1070 ці Правила визначають механізм надання суб'єктами господарювання незалежно від форми їх власності послуг з поводження з побутовими відходами у містах, селищах і селах.
- (115) Згідно з абзацом другим пункту 3 Правил № 1070 договір про надання послуг укладається між споживачем та виконавцем послуг з вивезення побутових відходів відповідно до типових договорів про надання послуг з поводження з побутовими відходами згідно з додатками 1 і 2 до цих Правил.
- (116) Згідно з пунктом 1 Правил № 835 ці Правила визначають механізм надання суб'єктами господарювання у сфері управління відходами незалежно від форми власності послуги з управління побутовими відходами у містах, селищах і селах.

- (117) Пунктом 24 Правил № 835 передбачено, що послуги надаються споживачеві згідно з умовами договору, що укладається відповідно до типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами відповідно до статей 13 і 14 Закону України «Про житлово-комунальні послуги»:
- 1) за моделями організації договірних відносин:
 - індивідуальний договір (публічний договір приєднання) - укладається з індивідуальним споживачем відповідно до типового індивідуального договору про надання послуги з управління побутовими відходами;
 - колективний договір - укладається від імені всіх співвласників багатоквартирного будинку управителем або іншою уповноваженою співвласниками особою за рішенням співвласників відповідно до типового колективного договору про надання послуги з управління побутовими відходами;
 - 2) за категоріями споживачів:
 - договір з індивідуальним споживачем - укладається із співвласником багатоквартирного будинку, власником будівлі (зокрема власником індивідуального садибного житлового будинку) або за згодою власника іншою особою, яка користується будівлею і отримує послугу з управління побутовими відходами для власних потреб та з якою або від імені якої укладено договір, відповідно до типового договору з індивідуальним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами;
 - договір з колективним споживачем - укладається з юридичною особою, що об'єднує споживачів у будівлі та в їх інтересах укладає договір про надання послуги відповідно до типового договору з колективним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами.
- (118) Пунктом 25 Правил № 835 визначено, що співвласники багатоквартирного будинку (об'єднання співвласників багатоквартирного будинку) самостійно обирають один із договорів про надання послуги з управління побутовими відходами, визначених абзацом третім підпункту 1 або абзацом третім підпункту 2 пункту 24 цих Правил, а у разі неприйняття ними рішення та неукладення з виконавцем послуги відповідного договору укладають індивідуальний договір про надання послуги з управління побутовими відходами, що є публічним договором приєднання.
- (119) Відповідно до частини четвертої статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» з пропозицією про укладення договору про надання комунальних послуг або про внесення змін до нього (крім індивідуальних договорів, укладених відповідно до частини п'ятої статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги») може звернутися будь-яка сторона, надавши письмово другій стороні проект відповідного договору (змін до нього), складений згідно з типовим договором.
- (120) З огляду на зазначене, надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах.
- (121) Договори про надання житлово-комунальних послуг повинні відповідати типовим або примірним договорам, форма яких затверджена Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону.
- (122) При цьому, саме на виконавця послуг законодавець покладає обов'язок забезпечення підготовки та укладення із споживачем відповідних договорів за законодавчо встановленою формою з визначенням відповідальності за дотримання умов їх виконання.

6. Обставини, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції

- (123) Листами від 18.11.2024 № 1698 (вх. № 65-01/3301 від 02.12.2024), від 03.12.2024 № 1758 (вх. № 65-01/3460 від 17.12.2024), від 30.12.2024 № 1896 (вх. № 65-01/23 від 06.01.2025) КП ЖЕО ПМР надало Відділенню вибірково копії договорів «Про надання послуг з поводження з побутовими відходами», які є діючими, укладених в 2023-2024 роках КП ЖЕО ПМР зі споживачами (індивідуальним - фізичними та юридичними особами; колективним -

об'єднаннями співвласників багатоквартирного будинку (далі - ОСББ) (інформація наведена в Таблиці 1).

Таблиця 1

№ з/п	Дата та номер договору	Споживач (індивідуальний, колективний)
<i>Фізичні особи</i>		
1.	01.11.2024 № 35/Іванівка	Андроннікова В.А.
2.	01.04.2023 № 30-01/23	ФОП Левицька Т.Г.
3.	13.06.2023 № 772/К	Момонт К.О.
4.	02.06.2023 № 737/К	Кисаделі С.М.
5.	05.07.2023 № 783/К	Шень С.І.
<i>Юридичні особи</i>		
1.	01.08.2024 № 34-01/24	ПП «Флер-Д»
2.	01.01.2024 № 30-01/24	КП «Теплопостачання та водо-каналізаційне господарство»
3.	16.01.2024 № 15-01/24/6	Управління соціального захисту населення Южноукраїнської міської ради
4.	14.06.2023 № 14-01/23	Гаражний кооператив «Монтажник»
5.	01.05.2023 № 71-01/23	Садівничо-огородне товариство «Протон»
6.	13.04.2023 № 66-01/23	Садівниче товариство «Южноукраїнський 2»
7.	13.04.2023 № 67-01/23	Садівниче товариство «Олексіївський»
8.	13.04.2023 № 65-01/23	Садівниче товариство «Ташлик»
<i>Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку</i>		
1.	01.02.2024 № 61/24 осбб	ОСББ «Фідель»
2.	01.05.2024 № 63/24 осбб	ОСББ «Будинок 22»
3.	01.05.2024 № 64/24 осбб	ОСББ «Будинок 25»
4.	01.03.2024 № 62/24 осбб	ОСББ «Європейська Будинок 6»
5.	01.05.2023 № 30/23	ОСББ «Енергобудівників 11»

- (124) На момент укладання зазначених вище договорів діючими були типові договори про надання послуг з поводження з побутовими відходами, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 «Про затвердження Правил надання послуг з поводження з побутовими відходами» (щодо договорів, укладених до 15.08.2023) та типові договори про надання послуги з управління побутовими відходами, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами» (щодо договорів, укладених після 15.08.2023).
- (125) Відділення встановило, що умови договорів, укладених КП ЖЕО ПМР в 2023-2024 роках та які є діючими, не відповідають формі типових договорів, затверджених вказаними вище постановами Кабінету Міністрів України.
- (126) Зокрема, Відділенням були проаналізовані договори, укладені КП ЖЕО ПМР з фізичною особою Момонт К.О. (договір від 13.06.2023 № 772/К), з юридичною особою – гаражним кооперативом «Монтажник» (договір від 14.06.2023 № 14-01/23), а також зі споживачем-ОСББ – ОСББ «Енергобудівників 11» (договір від 01.05.2023 № 30/23).
- (127) Договори, укладені з фізичними та юридичними особами, містять ідентичні невідповідності, зокрема:
- звуження кола прав споживачів, зокрема, відсутня вимога щодо обов'язкового перерахунку вартості послуги за період її ненадання, надання не в повному обсязі або неналежної якості
 - відсутність механізму самостійного перерахунку вартості послуги виконавцем, обмеження права на отримання якісної послуги та на захист від неправомірних нарахунків;
 - звуження обов'язків виконавця, зокрема, відсутність чітко визначених строків ліквідації звалищ твердих відходів та реагування на звернення споживачів;
 - відсутність механізму належної відповідальності виконавця за неякісне надання послуг та уникнення штрафних санкцій.
- (128) Водночас, у договорі з ОСББ (як колективним споживачем) додатково виявлені розширені невідповідності, зокрема:

- право виконавця самостійно припиняти надання послуг у випадках, не передбачених законодавством (наприклад, через несплату або невиконання додаткових вимог, не пов'язаних із якістю наданої послуги);
 - відсутність механізму врегулювання суперечок та розгляду претензій ОСББ у встановлені законодавством строки;
 - розширення прав виконавця на власний розсуд вирішувати питання відновлення послуг, що може призвести до їх необґрунтованого припинення без належних підстав.
- (129) Таким чином, умови договорів «Про надання послуг з поводження з побутовими відходами», укладених КП ЖЕО ПМР до 15.08.2023 зі споживачами – фізичними та юридичними особами, не відповідали умовам типового договору про надання послуг з поводження з побутовими відходами, форма якого затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 «Про затвердження Правил надання послуг з поводження з побутовими відходами».
- (130) Водночас, умови договору, укладеного з колективним споживачем (ОСББ), містять не лише аналогічні невідповідності, що виявлені у договорах з фізичними та юридичними особами, але й додаткові положення, які ще більше обмежують права ОСББ та створюють ризики зловживань з боку виконавця.
- (131) Поряд з цим, з 15.08.2023 набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами», якою затверджені типові договори про надання послуги з управління побутовими відходами.
- (132) Відділенням встановлено, що умови діючих договорів про надання послуг із вивезення побутових відходів, укладених КП ЖЕО ПМР після 15.08.2023 та в 2024 році з фізичними особами, юридичними особами та з ОСББ (колективним споживачем), не відповідають умовам типових договорів, форма яких затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами».
- (133) Для прикладу, проаналізовано договори про надання послуг з поводження з побутовими відходами, укладені КП ЖЕО ПМР: від 01.11.2024 № 35/Іванівка, укладений із фізичною особою – Андронніковою В.А., від 01.08.2024 № 34-01/24, укладений з приватним підприємством «Флер-Д».
- (134) Виявлено, що обидва договори мають спільні відхилення від Типового договору, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835, зокрема, щодо звуження прав споживачів і зменшення відповідальності виконавця. Відмінності, виявлені в договорі з фізичною особою, наведено в Таблиці 2.

Таблиця 2

<i>Умови Типового договору (Типовий договір з індивідуальним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами)</i>	<i>Умови договору в редакції КП ЖЕО ПМР</i>	<i>Наслідки невідповідності умовам Типового договору</i>
<u>Розділ «Права та обов'язки Споживача»</u> п. 10 Споживач має право: 11) отримувати повну та достовірну інформацію про безпечність об'єктів відновлення побутових відходів	Не передбачено	Відсутність у договорах такої умови може призвести до порушення права споживача на отримання повної та достовірної інформації про безпечність об'єктів відновлення побутових відходів
п. 13. Виконавець зобов'язується: 5) <u>самостійно здійснювати перерахунок вартості послуги за весь період ненадання, надання не в повному обсязі або невідповідної якості, а також сплачувати неустойку (штраф) відповідно до пункту 23 цього договору;</u>	п. 13 Виконавець зобов'язується: 6) сплачувати споживачу у разі ненадання або надання не в повному обсязі послуг неустойку (штраф, пеню) у розмірі, встановленому відповідно до пункту 23 цього договору; 12) ліквідувати звалище твердих	Наявність в договорах умов в такій редакції: - звужує коло обов'язків виконавця, зокрема, не передбачає обов'язок виконавця <u>самостійно здійснювати перерахунок вартості послуги за весь період ненадання, надання не в повному обсязі або невідповідної</u>

11) забезпечувати ліквідацію звалища змішаних відходів <u>протягом однієї доби з моменту його утворення</u> на контейнерному майданчику через недотримання графіка перевезення, а також <u>невідкладне</u> проведення прибирання в разі розсипання побутових відходів під час завантаження у спеціально обладнаний для цього транспортний засіб; 12) проводити інформаційні кампанії для підвищення обізнаності громадськості з питань запобігання утворенню відходів та забрудненню навколишнього природного середовища	відходів <u>у разі його утворення</u> на контейнерному майданчику через недотримання графіка перевезення, проводити прибирання в разі розсипання побутових відходів під час завантаження у спеціально обладнаний для цього транспортний засіб	якості, що може призвести до невиконання, неналежного виконання виконавцем своїх обов'язків, уникнення ним відповідальності за порушення умов договору та вчинення дій, які не передбачені чинним законодавством, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів; - виключає обов'язок виконавця забезпечувати ліквідацію звалища змішаних відходів <u>протягом однієї доби з моменту його утворення</u> на контейнерному майданчику через недотримання графіка перевезення, а також <u>невідкладне</u> проведення прибирання в разі розсипання побутових відходів під час завантаження у спеціально обладнаний для цього транспортний засіб, що може призвести до зволікання/затягування виконавцем виконання такого обов'язку, до порушення права споживача на отримання послуги <u>своєчасно, у терміни</u>, визначені законодавством, та відповідної якості, визначеної законодавством. Відсутність у договорі умови щодо проведення відповідних інформаційних кампаній може призвести до порушення права споживача на отримання послуг належної якості, що може призвести до ущемлення його інтересів
<u>Розділ «Тариф та порядок оплати послуги»</u> п. 20: у разі тимчасової відсутності в житловому приміщенні (іншому об'єкті нерухомого майна) споживача та інших осіб понад 30 календарних днів споживач має право на несплату вартості послуги за такий період за умови подачі виконавцю заяви та документа, що підтверджує таку відсутність: довідки про фактичне місце проживання; довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи; довідки, що підтверджує тимчасове перебування в лікувально-профілактичних і санітарно-профілактичних закладах; довідки, що підтверджує навчання в іншому місті; довідки, що підтверджує проходження військової служби; довідки, що підтверджує відбування покарання; документів, що підтверджують тимчасове перебування за кордоном	Не передбачено	Відсутність у договорах такої умови може призвести до нарахування виконавцем необґрунтованої плати <u>в період тимчасової відсутності</u> в житловому приміщенні (іншому об'єкті нерухомого майна) споживача та інших осіб та, відповідно, додаткових фінансових витрат споживача

<u>«Відповідальність сторін за порушення договору»:</u> абз. 3 п. 23: пеня не нараховується за умови наявності заборгованості держави за надані населенню пільги та житлові субсидії та/або наявності у споживача заборгованості з оплати праці, підтвердженої належним чином; абз. 4 п. 23: у разі ненадання послуги, надання її не в повному обсязі <u>або невідповідної якості</u> виконавець здійснює <u>перерахунок вартості послуги</u>, а також сплачує споживачеві неустойку (штраф) у розмірі 0,01 відсотка <u>середньодобової</u> вартості споживання послуги, визначеної <u>за попередні 12 місяців</u> (якщо попередніх місяців нараховується менш як 12 - за фактичний час споживання послуги), <u>за кожен день</u> ненадання послуги, надання її не в повному обсязі або невідповідної якості (за виключенням нормативних строків проведення аварійно-відновних робіт або періоду, протягом якого відбувалася ліквідація наслідків аварій або усунення виявлених неполадок, пов'язаних з отриманням послуги, що виникли з вини споживача)	<u>«Відповідальність сторін за порушення договору»</u> Не передбачено абз. 5 п. 23: у разі ненадання, надання її не в повному обсязі послуг виконавець сплачує споживачу неустойку (штраф, пеню) у розмірі 0,01 відсотка вартості послуг за договором <u>за кожен окремий випадок</u>	Відсутність у договорах такої умови може призвести до необґрунтованого нарахування виконавцем пені споживачу за умови наявності заборгованості держави за надані населенню пільги та житлові субсидії та/або наявності у споживача заборгованості з оплати праці, підтвердженої належним чином Наявність в договорах умови в такій редакції зменшує обсяг обов'язків виконавця (відсутній обов'язок здійснити перерахунок вартості послуги). Крім того, відповідальність виконавця у вигляді сплати споживачеві неустойки (штрафу) у розмірі, що не відповідає законодавству, може призвести до ущемлення інтересів споживачів у вигляді недоотримання коштів за результатами здійснення перерахунків їх вартості, а також обмеження права споживача на отримання визначеного законодавством розміру неустойки (штрафу)
---	--	--

- (135) Таким чином, КП ЖЕО ПМР у 2024 році уклало з індивідуальними споживачами – фізичними особами договори «Про надання послуг з поводження з побутовими відходами», які є чинними, але не відповідають формі типового договору з індивідуальним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835.
- (136) Водночас, аналіз договорів, укладених КП ЖЕО ПМР зі споживачами – юридичними особами (зокрема, договір від 01.08.2024 № 34-01/24, укладений із приватним підприємством «Флер-Д»), засвідчив наявність аналогічних порушень, але з певними особливостями. Як і у випадку з фізичними особами, умови договорів із юридичними особами містять положення, що звужують права споживачів і зменшують відповідальність виконавця.
- (137) Основні відмінності виявлених невідповідностей між договорами для фізичних та юридичних осіб полягають у наступному:
- обсяг відповідальності виконавця – у договорах з юридичними особами не передбачено механізму перерахунку вартості послуги за період її ненадання або надання неналежної якості, що позбавляє споживачів можливості отримати компенсацію;
 - порядок розгляду претензій – якщо у договорах з фізичними особами передбачено хоча б загальний порядок подання та розгляду претензій, то в договорах із юридичними особами цей механізм або значно обмежений, або взагалі відсутній;
 - тарифи та порядок оплати – юридичні особи позбавлені можливості звільнення від оплати послуг у разі їх тимчасового невикористання, що створює ризик необґрунтованих фінансових витрат;
 - контроль якості послуг – у договорах з юридичними особами відсутні або недостатньо регламентовані процедури перевірки кількості та якості наданих послуг, що обмежує можливості захисту їхніх прав.
- (138) Отже, у договорах, укладених КП ЖЕО ПМР із юридичними особами, спостерігається не лише загальне звуження прав споживачів, а й відсутність ключових механізмів контролю якості та можливості захисту інтересів.

- (139) За результатами аналізу чинних договорів, укладених КП ЖЕО ПМР із колективними споживачами – ОСББ (наприклад, договір від 01.03.2024 № 62/24 ОСББ, укладений із ОСББ «Європейська Будинки 6»), також встановлено їх невідповідність вимогам типового договору з колективним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами, форма якого затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами». Детальний аналіз цих невідповідностей наведено в Таблиці 3.

Таблиця 3

<i>Умови Типового договору (типовий договір з колективним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами)</i>	<i>Умови договору в редакції КП ЖЕО ПМР</i>	<i>Наслідки невідповідності умовам Типового договору</i>
<u>Розділ «Права та обов'язки колективного споживача»</u> п. 10 «Колективний споживач має право»: 1) одержувати своєчасно та належної якості послуги згідно із законодавством про житлово-комунальні послуги та про відходи і умовами договору; 2) без додаткової оплати одержувати від виконавця засобами зв'язку, зазначеними в розділі «Реквізити і підписи сторін» цього договору, інформацію про тарифи на послугу, загальну вартість місячного платежу, структуру тарифу, норми надання послуги, порядок надання послуги, графік збирання та перевезення побутових відходів, обсяги зібраних побутових відходів (за видами), обсяги побутових відходів, переданих на місця видалення відходів та/або об'єкти, що здійснюють відновлення відходів, з наведенням коду операції відповідно до Переліку операцій з видалення відходів та Переліку операцій з відновлення відходів, наведених в додатках 1 та 2 до Закону України «Про управління відходами»; 3) на відшкодування збитків та шкоди, завданих його майну та життю або здоров'ю внаслідок неналежного надання або ненадання послуги; 4) на усунення виконавцем виявлених недоліків у наданні послуги у п'ятиденний строк з моменту звернення колективного споживача; 5) на зменшення розміру плати за послугу у разі її ненадання, надання не в повному обсязі або	<u>Розділ «Права та обов'язки колективного споживача»</u> п. 4.1. Споживач має право на: 4.1.1. Одержання необхідної доступної, достовірної та своєчасної інформації, що стосується послуг з вивезення та передачі на захоронення твердих побутових відходів; 4.1.2. Одержання послуг згідно з вимогами цього Договору; 4.1.3. Перевірку якості послуг з вивезення та передачі на захоронення твердих побутових відходів, їх кількості та вартості	Відсутність у договорах передбачених Типовим договором умов може призвести до порушення прав колективного споживача на: - отримання послуги своєчасно та відповідної якості, визначеної законодавством; - відшкодування збитків та шкоди, завданих його майну та життю або здоров'ю внаслідок порушення виконавцем свого законодавчо визначеного обов'язку забезпечувати своєчасність і безперервність надання послуги; - зменшення розміру плати за неякісні послуги, ненадані, надані не в повному обсязі послуги та, відповідно, додаткових фінансових витрат споживача у таких випадках; - нарахування виконавцем необґрунтованої плати в період тимчасової відсутності в житловому приміщенні (іншому об'єкті нерухомого майна) споживача та інших осіб та, відповідно, додаткових фінансових витрат споживача; - порушення права споживача на своєчасне, безперервне отримання послуг належної якості, що може призвести до ущемлення його інтересів; - звуження кола прав колективного споживача, обмеження способів захисту його порушених прав з боку виконавця та недоотримання коштів у вигляді компенсаційних виплат за отримання послуг неналежної якості; - розірвання договірних відносин, зокрема, у зв'язку з порушенням виконавцем умов договору

зниження її якості; 6) на несплату вартості послуги за період тимчасової відсутності в житловому приміщенні (іншому об'єкті нерухомого майна) споживача та інших осіб понад 30 календарних днів за умови документального підтвердження такої відсутності; 7) на перевірку обсягу надання та якості послуг в установленому законодавством про житлово-комунальні послуги порядку; 8) складати та підписувати акти-претензії у зв'язку з порушенням правил надання послуги; 9) отримувати без додаткової оплати інформацію про проведені виконавцем нарахування плати за послугу (з розподілом за періодами та видами нарахувань) та отримані від колективного споживача платежі; 10) на розірвання договору, попередивши про це виконавця не менш як за два місяці до дати розірвання договору, за умови допуску виконавця для здійснення технічного припинення надання послуги; 11) отримувати повну та достовірну інформацію про безпечність об'єктів відновлення побутових відходів		
п. 13 «Виконавець зобов'язується»: 2) без додаткової оплати надавати в установленому законодавством порядку засобами зв'язку, зазначеними в розділі «Реквізити і підписи сторін» цього договору, необхідну інформацію про тарифи, загальну вартість місячного платежу, структуру тарифу, порядок надання послуги, графік збирання та перевезення побутових відходів, щомісячні обсяги зібраних побутових відходів (за видами), щомісячні обсяги різних видів побутових відходів, переданих іншим суб'єктам господарювання на місця видалення відходів або об'єкти відновлення відходів, з наведенням коду операції відповідно до Переліку операцій з видалення відходів та Переліку операцій з відновлення відходів, наведених в додатках 1 та 2 до Закону України «Про управління відходами»; 3) <u>розглядати у визначений</u>	п. 5.2. «Виконавець зобов'язується»: 5.2.6. Надавати своєчасну та достовірну інформацію про тарифи, графік вивезення ТПВ;	Наявність у договорах відповідної умови в редакції виконавця може призвести до порушення права колективного споживача на отримання послуги в порядку, визначеному законодавством, позбавляє споживача права бути детально обізнаним, як то передбачено типовим договором, про загальну вартість місячного платежу, структуру тарифу, порядок надання послуги, щомісячні обсяги зібраних побутових відходів (за видами), щомісячні обсяги різних видів побутових відходів, переданих іншим суб'єктам господарювання на місця видалення відходів або об'єкти відновлення відходів згідно з вимогами чинного законодавства

<u>законодавством строк претензій та скарги</u> колективного споживача і <u>проводити відповідні перерахунки розміру плати</u> за послуги в разі їх ненадання, надання не в повному обсязі, несвоєчасно або неналежної якості, а також в інших випадках, визначених договором; 5) самостійно здійснювати перерахунок вартості послуг за весь період їх ненадання, надання не в повному обсязі або невідповідної якості, а також сплачувати неустойку (штраф) у розмірі, встановленому відповідно до пункту 22 цього договору; 8) інформувати колективного споживача про намір зміни тарифів на послугу за видами побутових відходів відповідно до пункту 23 цього договору; 9) мати укладені договори із суб'єктами господарювання, які здійснюють відновлення та видалення побутових відходів. Якщо виконавцем послуги є адміністратор послуги, він також укладає договори із суб'єктами господарювання, які здійснюють збирання та перевезення побутових відходів; 11) забезпечувати ліквідацію звалища змішаних відходів <u>протягом однієї доби</u> з моменту його утворення на контейнерному майданчику через недотримання графіка перевезення, а також <u>невідкладне</u> проведення прибирання в разі розсипання побутових відходів під час завантаження у спеціально обладнаний для цього транспортний засіб; 12) проводити інформаційні кампанії для підвищення обізнаності громадськості з питань запобігання утворенню відходів та забрудненню навколишнього природного середовища	5.2.7. Усувати факти порушення вимог щодо забезпечення належної якості послуг та <u>вести облік претензій</u>, які пред'являє споживач у зв'язку з невиконанням умов цього договору; 5.2.9. Зменшувати розмір плати за ненадані послуги, що виникли з вини виконавця Не передбачено Не передбачено 5.2.4. Ліквідувати звалище твердих відходів <u>у разі його утворення</u> через недотримання графіка перевезення, якщо таке сталося з вини виконавця, проводити прибирання в разі розсипання побутових відходів під час завантаження у спеціальний автотранспортний засіб Не передбачено	Наявність у договорах відповідної умови в редакції виконавця може призвести до порушення права колективного споживача на розгляд його претензій і скарг, одержання своєчасно та належної якості послуги згідно із законодавством і умовами договору, до нарахування необґрунтованої плати за надані не в повному обсязі, несвоєчасно або неналежної якості послуги, та, відповідно, додаткових фінансових витрат колективного споживача Відсутність у договорах відповідної умови може призвести до невиконання виконавцем свого обов'язку здійснення перерахунку вартості послуг за весь період їх ненадання, надання не в повному обсязі або невідповідної якості, а також сплати неустойки (штраф), що може призвести до ущемлення інтересів колективного споживача у вигляді недоотримання коштів за результатами здійснення перерахунків вартості послуг; необґрунтованих нарахувань та додаткових фінансових витрат споживача Відсутність у договорах умови щодо інформування споживача про намір зміни тарифів може призвести до порушення права колективного споживача на отримання зазначеної інформації у встановлені законодавством строки Відсутність у договорах умови, передбаченої пп. 9 п. 13 Типового договору може призвести до порушення права колективного споживача на отримання послуг належної якості, що може призвести до ущемлення його інтересів Умова договору 5.2.4. в редакції виконавця виключає обов'язок виконавця забезпечувати ліквідацію звалища змішаних відходів <u>протягом однієї доби</u> з моменту його утворення через недотримання графіка
---	--	---

		перевезення, а також <u>невідкладне</u> проведення прибирання в разі розсипання побутових відходів під час завантаження у спеціально обладнаний для цього транспортний засіб, що може призвести до зволікання/затягування виконавцем виконання такого обов'язку, до порушення права споживача на отримання послуги <u>своєчасно, у терміни</u>, визначені законодавством, та відповідної якості, визначеної законодавством Відсутність у договорах умови щодо обов'язку виконавця проводити відповідні інформаційні кампанії може призвести до порушення права колективного споживача на отримання зазначеної інформації у встановлені законодавством строки
п. 19. «Тариф та порядок оплати послуги»: у разі тимчасової відсутності в житловому приміщенні (іншому об'єкті нерухомого майна) споживача та інших осіб понад 30 календарних днів колективний споживач має право на несплату вартості послуги за такий період за умови подачі виконавцю заяви та документа, що підтверджує таку відсутність: довідки про фактичне місце проживання; довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи; довідки, що підтверджує тимчасове перебування в лікувально-профілактичних і санітарно-профілактичних закладах; довідки, що підтверджує навчання в іншому місті; довідки, що підтверджує проходження військової служби; довідки, що підтверджує відбування покарання; документів, що підтверджують тимчасове перебування за кордоном	Не передбачено	Відсутність у договорах такої умови може призвести до порушення права колективного споживача на несплату вартості послуг у разі його тимчасової відсутності в житловому приміщенні (іншому об'єкті нерухомого майна) та інших осіб понад 30 календарних днів та, відповідно, додаткових фінансових витрат споживача у таких випадках; також відсутність такої умови може призвести до вимагання виконавцем, у разі проведення відповідних перерахунків, документів, не передбачених договором, що може призвести до ущемлення інтересів споживача та понесення ним додаткових фінансових і часових витрат

<u>Розділ «Відповідальність сторін за порушення умов договору»</u> п. 20. Сторони несуть відповідальність за порушення договору відповідно до статті 26 Закону України «Про житлово-комунальні послуги»	Не передбачено	Відсутність у договорі цієї умови може призвести до зменшення обсягу відповідальності виконавця за порушення договору, порушення права колективного споживача на отримання послуги відповідної якості, визначеної законодавством, що може призвести до ущемлення інтересів споживача
п. 21. У разі ненадання або надання послуг не в повному обсязі, зниження їх якості споживач викликає виконавця послуг (його представника) для перевірки кількості та/або якості наданих послуг. Виконавець зобов'язаний прибути на виклик споживача у строк <u>не пізніше ніж протягом однієї доби</u> з моменту отримання відповідного повідомлення колективного споживача. Акт-претензія складається відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2018 № 1145 «Про затвердження Порядку проведення перевірки відповідності якості надання деяких комунальних послуг та послуг з управління багатоквартирним будинком параметрам, передбаченим договором про надання відповідних послуг»	<u>Розділ 7 «Розв'язання спорів»</u> 7.2. У разі ненадання або надання послуг не в повному обсязі, зниження їх якості споживач викликає представника виконавця для складання акту-претензії, в якому зазначаються строки порушення кількісних і якісних показників, тощо. Представник виконавця зобов'язаний прибути <u>протягом 2-х робочих днів</u>.	Встановлення у договорах більш тривалого строку для прибуття виконавця на виклик споживача для проведення перевірки кількості та/або якості наданих послуг може призвести до порушення виконавцем встановленого законодавством строку, в який колективний споживач може бути позбавлений можливості отримання послуг, отримання послуг належної якості та в повному обсязі, що може призвести до ущемлення його інтересів
п. 22. У разі ненадання послуги, надання її не в повному обсязі або невідповідної якості виконавець здійснює перерахунок вартості послуги, а також сплачує колективному споживачеві неустойку (штраф) у розмірі 0,01 відсотка середньодобової вартості споживання послуги, визначеної за попередні 12 місяців (якщо попередніх місяців нараховується менш як 12 - за фактичний час споживання послуги), за кожен день ненадання послуги, надання її не в повному обсязі або невідповідної якості (за виключенням нормативних строків проведення аварійно-відновних робіт або періоду, протягом якого відбувалася ліквідація наслідків аварій або усунення виявлених неполадок, пов'язаних з	<u>Розділ 6 «Відповідальність сторін»</u> п. 6.2. Виконавець несе відповідальність: 6.2.1. Невиконання або неналежне виконання зобов'язань за Договором 6.2.2. За шкоду, заподіяну життю, здоров'ю, майну споживача та навколишньому природному середовищу, що виникла під час надання послуг в порядку, установленому законодавством	Наявність у договорах відповідних умов в редакції виконавця зменшує обсяг відповідальності виконавця. Невключення до договору передбачених типовим договором видів відповідальності виконавця може призвести до ущемлення інтересів колективного споживача у вигляді недоотримання коштів за результатами здійснення перерахунків їх вартості, а також обмеження права споживача на отримання визначеного законодавством розміру неустойки (штрафу)

отриманням послуги, що виникли з вини колективного споживача). Аварійно-відновними роботами є комплекс робіт з ліквідації наслідків аварій, що виникли, а також із запобігання аваріям та аварійним ситуаціям		
<u>Розділ «Порядок і умови внесення змін до договору, зокрема щодо тарифу на послугу»</u> п. 24. Внесення змін до цього договору здійснюється шляхом укладення сторонами додаткової угоди, якщо інше не передбачено договором. Якщо протягом 30 днів після отримання додаткової угоди про внесення змін до договору виконавець/споживач, який одержав таку угоду від споживача/виконавця, не повідомив про свою відмову від внесення змін до договору та не надав своїх заперечень або протоколу розбіжностей до нього і при цьому виконавець не припинив надання послуги споживачу (споживач вчинив дії, які засвідчують його волю до продовження отримання послуги від цього виконавця (зокрема здійснив оплату наданої послуги), зміни до договору вважаються внесеними у редакції, запропонованій споживачем/виконавцем, якщо інше не передбачено договором. Інформування споживача про намір зміни тарифів на послугу за видами побутових відходів здійснюється виконавцем в порядку, затвердженому Мінінфраструктури	Не передбачено	Відсутність в договорі умови щодо порядку внесення змін до договору може призвести до порушення права колективного споживача на внесення змін до договору, надання заперечень або протоколу розбіжностей до нього, що може призвести до ущемлення його інтересів.

- (140) Аналогічні невідповідності містяться також в діючих договорах, укладених КП ЖЕО ПМР після 15.08.2023 та в 2024 році з іншими колективними споживачами – ОСББ (договір від 01.02.2024 № 61/24 осбб, укладений з ОСББ «Фідель», від 01.05.2024 № 63/24 осбб з ОСББ «Будинок 22», 01.05.2024 № 64/24 осбб ОСББ «Будинок 25»), зокрема, що були надані Відділенню.
- (141) Відсутність в договорах умов, якими визначено коло певних прав споживача, унеможлиблює їх реалізацію споживачем у порядку, визначеному законодавством, відповідно, відсутність певних обов'язків виконавця може призвести, зокрема, до порушення права споживача на своєчасне, безперервне отримання послуги належної якості, отримання споживачем від виконавця перерахунку вартості послуги за весь період її ненадання, надання не в повному обсязі або неналежної якості. Крім того, це може призвести до нарахування виконавцем необґрунтованої плати та, відповідно, додаткових фінансових витрат споживача, що може призвести до ущемлення його інтересів.

- (142) Водночас, відсутність у договорах умов, які визначають коло обов'язків виконавця та його відповідальності, може призвести до невиконання, неналежного виконання (тобто, виконання з порушення умов, визначених змістом договору) виконавцем своїх обов'язків, уникнення ним відповідальності за порушення умов договору.
- (143) Таким чином, дії у вигляді укладення зі споживачами договорів «Про надання послуг з поводження з побутовими відходами», які не відповідають умовам таких типових договорів, звужує коло прав споживачів, водночас звужує коло обов'язків виконавця та його відповідальності за порушення умов цих договорів.
- (144) Звуження в договорах обсягу обов'язків виконавця може призвести до уникнення ним відповідальності за порушення умов договору у разі ненадання послуги, надання її не в повному обсязі або невідповідної якості, що може призвести до ущемлення інтересів колективного споживача.
- (145) Відповідно до положень статті 179 ГК України, яка визначає загальні умови укладання договорів, що породжують господарські зобов'язання, Кабінет Міністрів України, уповноважені ним або законом органи виконавчої влади, державні органи та органи державної влади можуть рекомендувати суб'єктам господарювання орієнтовні умови господарських договорів (примірні договори), а у визначених законом випадках - затверджувати типові договори. При укладенні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі, зокрема типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, чи у випадках, передбачених законом, іншим державним органом або органом державної влади, коли сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови.
- (146) Статтею 184 ГК України регламентовано, зокрема, що укладення господарських договорів на основі типових договорів повинно здійснюватися з додержанням умов, передбачених статтею 179 цього Кодексу, не інакше як шляхом викладення договору у вигляді єдиного документа та відповідно до правил, встановлених нормативно-правовими актами щодо застосування типового договору.
- (147) З огляду на зазначене, КП ЖЕО ПМР повинно укладати зі споживачами договори про надання послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів, відповідно до типових договорів, не відступаючи від їх змісту, тобто не зменшуючи обсягів прав споживача, обов'язків виконавця та його відповідальності за порушення умов договору.
- (148) Дії КП ЖЕО ПМР, які полягають в укладенні зі споживачами договорів «Про надання послуг з поводження з побутовими відходами», що є діючими та не відповідають умовам типових договорів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами», можуть призвести до ущемлення прав та інтересів споживачів.

7. Антиконтентні наслідки дій КП ЖЕО ПМР

- (149) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монополієм (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монополієне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (150) Унаслідок укладення зі споживачами договорів «Про надання послуг з поводження з побутовими відходами», які не відповідають умовам типових договорів, зменшилися обсяги прав споживачів, обов'язків виконавця та його відповідальності за порушення умов цих договорів, що може призвести до порушення прав та ущемлення інтересів споживачів.

- (151) Така поведінка КП ЖЕО ПМР є можливою лише внаслідок відсутності вибору для споживачів інших виконавців послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів.
- (152) З огляду на зазначене, завдяки ринковій владі КП ЖЕО ПМР має можливість нав'язувати споживачам умови договорів, які не передбачені нормами чинного законодавства, для можливості отримання послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів, що, в тому числі, може мати наслідком обмеження прав та ущемлення інтересів споживачів послуги.
- (153) Така поведінка притаманна саме монопольному утворенню, оскільки у взаємовідносинах із суб'єктом господарювання, який має монополю владу, споживачі його послуг знаходяться з ним у нерівних умовах, змушені погоджуватись на всі вимоги та умови для можливості отримання послуг та фактично позбавлені захисту своїх прав та законних інтересів.

8. Неможливість вчинення КП ЖЕО ПМР дій за умов існування значної конкуренції на ринку

- (154) Наявність у суб'єкта господарювання монопольного (домінуючого) становища на ринку не є протиправним, однак такий суб'єкт господарювання має усвідомлювати можливість певного обмеження своєї діяльності з точки зору дотримання законодавства про захист економічної конкуренції, визначати свою поведінку на основі пріоритету прав споживачів та у будь-якому разі не створювати умови, які породжують або можуть породжувати порушення їх прав та ущемлення інтересів.
- (155) Дії КП ЖЕО ПМР були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, оскільки КП ЖЕО ПМР, відчуваючи конкурентний тиск, прагнуло б задля утримання споживачів укладати договори у відповідності до чинного законодавства, а споживачі, у разі незадоволення умовами договорів, мали б змогу обрати інше підприємство – надавача відповідних послуг.

9. Висновки

- (156) Відповідно до частини третьої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (157) Зловживання монопольним (домінуючим) становищем відповідно до пункту 2 статті 50 цього Закону визнається порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (158) Ураховуючи, що КП ЖЕО ПМР на ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів в період з березня 2023 року по березень 2025 року в територіальних (географічних) межах Южноукраїнської міської територіальної громади мало ознаки монопольного (домінуючого) становища, дії КП ЖЕО ПМР, які полягають в укладенні зі споживачами договорів «Про надання послуг з поводження з побутовими відходами», які не відповідають умовам типових договорів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами», містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів.
- (159) Згідно з частиною першою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» органи Антимонопольного комітету України мають право надавати рекомендації органам влади, органам місцевого самоврядування, органам адміністративно-господарського

управління та контролю, суб'єктам господарювання, об'єднанням стосовно припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють.

Ураховуючи наведене, з метою припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, керуючись пунктом 10 частини п'ятої статті 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», частиною першою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», підпунктом 13 частини першої пункту 3 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482, зі змінами та доповненнями, адміністративна колегія Південного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

комунальному підприємству «Житлово-експлуатаційне об'єднання» Південноукраїнської міської ради (ідентифікаційний код юридичної особи «*Інформація з обмеженим доступом*») припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, викладені у цих рекомендаціях, зокрема, шляхом:

- укладення зі споживачами договорів про надання послуги з управління побутовими відходами у відповідності до вимог типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами»;
- інформування споживачів, з якими укладено договори «Про надання послуг з поводження з побутовими відходами», умови яких не відповідають типовим договорам, про можливість переукладання та/або внесення змін у відповідності до типових договорів.

Зазначаємо, що згідно з частиною другою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органом, якому вони надані.

Відповідно до частини третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається, а розпочате провадження закривається.

Про результати розгляду рекомендацій необхідно повідомити Південне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України **упродовж трьох місяців з дня їх отримання** з наданням документів, підтверджуючих виконання рекомендацій.

Голова Колегії

Андрій БОРИСЕНКО